

Проект за здравно възпитание, свързано с оралното здраве на деца от детските градини (3-6г.) на територията на гр. Пловдив и областта

„Детски зъби в опасност – какво да правим?“

I. Въведение и обосновка

1. Въведение

Настоящият проект за здравно възпитание, свързано с оралното здраве на деца от детските градини и училищата на територията на гр. Пловдив е изготвена в съответствие с приетата **НАЦИОНАЛНА ЗДРАВНА СТРАТЕГИЯ (2014-2020) (НЗС)** одобрена с Решение № 27 на Министерския съвет от 2014 г. Според Политика 1.2. „Здраве за децата и юношите (0-19 г.)“ в стратегията, основни мерки за постигане на тази цел са 1.2.15., която гласи, че е важно изграждането на жизненоважни умения за отговорно здравословно поведение чрез здравно образование и други мерки за повишаване на информираността, знанията и нагласите на децата и юношите от 1 до 19 г. и мярка 1.2.16., целяща създаване на среда, подкрепяща здравето в детските градини и училищата, със специфична насоченост към промоцията. Според Политика 3.1. „Промоция на здравето и профилактика на болестите“ в политиката за промоция на здравето и профилактика на болестите следва активно да бъдат въввлечени различни обществени сектори (образованието, социалната сфера и др., местните органи на власт, бизнесът, средствата за масова информация, неправителствените организации, населението). Само при такова взаимодействие би могло настоящите междусекторни политики, насочени към превенция и контрол на рисковите фактори, да дадат резултат. За да бъде успешна, политиката по промоцията на здравето и профилактиката на болестите следва да се прилага интегрирано от всички звена на здравната система. Предложеният проект на програма за здравно възпитание е естествено продължение и допълнение на „Националната програма за профилактика на оралните заболявания при деца 0-18 г. в Република България 2015-2020 г.“, защото тя е насочена към въвеждане на активен подход към здравето и промяна на отношението на личността към него (личностен подход и социална отговорност), а профилактиката променя някои рискови за здравето фактори с цел недопускане на заболяване или предпазване от усложнения.

2. Ситуационен анализ в гр. Пловдив

Демографска характеристика

Град Пловдив е единственото населено място в община Пловдив и е втория по големина след град София в Република България. При последното преброяване на населението от 2011 година в община Пловдив има 338 153 души. По данни на НСИ при преброяванията от 1985, 1992, 2001 и 2011 е регистрирано увеличаване на населението във възрастовите групи 30-34 и над 40 години при мъжете и жените и намаляване на населението от 0-29 години спрямо 1985 година и за двата пола. Спрямо преброяването от 2001 година се забелязват следните тенденции :

- Увеличаване на населението от 0-4, 30-34, 35-39, 55-59 и 60+ годишна възраст;

- Намаляване на населението при 5-9, 10-14, 15-19, 20-24, 25-29, 40-44, 45-49 и 50-54 годишните.

Намаляването на населението във възрастовите групи от 10-14, 15-19 и 20-24 годишните е резултат от влошената демографска обстановка, както в цялата страна, така и общината. Броят на децата във възрастовата група 0-7 години е 22 861 (изт. НСИ преброяване на населението 2011).

Образователна характеристика

По данни на НСИ от 30.04.2013 в община Пловдив детските градини са 65 на брой (частни, държавни и общински) с общ капацитет от 8 891 места.

Състояние на оралното здраве

Според „Национално епидемиологично проучване за установяване състоянието на оралния статус на деца от три възрастови групи” от декември 2011 год. основните изводи, които се налагат са:

- Показателите за зъбния кариес имат значително по високи стойности от глобалните цели за оралното здраве на СЗО при всички възрастови групи;
- Наличието на зъбна флуороза при свободния достъп до различни източници на флуор, който предлагат съвременните условия на живот, доказва недостатъчна информираност за действието на флуора и флуорната профилактика на зъбния кариес;
- Оралната хигиена е незадоволителна, което определя необходимостта от повишаване на познанията на родителите и децата чрез образователни и мотивационни мероприятия;
- Наблюдават се големи различия в изследваните показатели в отделните области, което изисква диференциран подход при определяне на ресурсите за профилактика.

Ниво на информираност по въпросите на оралното здраве

Информираността на населението по въпросите на оралното здраве, за предпоставките и причините за неговото влошаване, за последиците от ненавременното диагностициране и отстраняване на съществуващи проблеми е от съществено значение за намаляване разпространението на тези състояния. Частична информация се предоставя на населението от денталните лекари, от Български зъболекарски съюз, от различни търговски фирми с оглед реклама на техни продукти. В публикувания през 2010 година специален доклад „Орално здраве” на Евробарометър (Report Oral health, Fieldwork: October 2009, Publication: February 2010, Special Eurobarometer 330) в анкетно проучване се посочва, че само 45% от българите са посетили зъболекар през предходната година. Това изследване подчертава липсата на здравно възпитание и култура сред населението на страната ни сравнено със здравно възпитание на населението от редица развити европейски държави.

В Държавните образователни изисквания (стандарт) на МОН за учебно съдържание, теми, свързани със здравно образование и възпитание, са включени в:

- програмните моменти и сюжетно ролеви игри в детските градини;

- учебния предмет „Човекът и природата” от 3 – 6 клас и те са насочени към развитие на знания и отношения у учениците към опознаване на органите на човешкото тяло и основните жизнени процеси при човека; хигиенни правила за здраво тяло; разпознаване на вредни за човека вещества и въздействия;

- учебния предмет „Биология и здравно образование” от 7 – 8 клас и те са насочени към придобиване на познания за структурата, жизнените процеси и хигиената на човешкия организъм: клетки, части от органи, органи, системи и техните функции; увреждания и заболявания; структури на човешкото тяло; хигиенни правила на поведение и здравословен начин на живот; анализ на връзки и зависимости между състояние на организма и правила за профилактика.

II. Цели на проекта

1. Стратегическа цел

Подобряване оралното здраве на населението посредством повишаване информираността на подрастващите между 3 и 6-годишна възраст.

2. Оперативни цели

1. Повишаване на нивото на информираност на населението – децата, техните родители, учителите и помощния персонал в детските градини по различните аспекти на промоцията на оралното здраве чрез метода на устното слово или комбинирания метод.

2. Продължаване на здравното обучение и възпитание на децата, родителите, учителите и помощния персонал за правилата за опазване на оралното здраве – правилна устна хигиена, флуорна профилактика, обучение за рационално хранене и контрол на въглехидратното хранене, дъвченето на дъвки без захар, редовно посещение при лекаря по дентална медицина и др. Оперативна цел е да се повиши дела на децата, които имат необходимите знания, адекватно поведение и умения за опазване на оралното здраве.

3. Задачи

1. Анализ на епидемиологичните данни за разпространение на кариеса и оралните заболявания в детска възраст на територията на гр. Пловдив и региона като се използват данните от Националното епидемиологично проучване на оралните заболявания при децата (2014 г.- 2020 г.). Идентифициране на основните рискови фактори.
2. Провеждане на анкетно проучване сред родители, учители и помощен персонал в детските градини относно тяхната информираност по отношение на детското орално здраве.
3. Определяне на мерки за превенция на оралните заболявания и очертаване на целевите групи за въздействие.
4. Разработване на програма за повишаване информираността относно формиране на правилни орално здравни навици и позитивна здравна култура при деца 3-6 години.
5. Подготовка и тиражиране на необходимите здравно обучителни материали и средства за тяхното разпространение.

6. Обучение на обучители по проекта.
7. Провеждане обучение на целевите групи с използване ресурсите на общините, съсловната организация, академичните структури, студентите и специализантите дентална медицина, както и съвременни информационни комуникационни технологии.

III. Приоритети

1. Формирането на позитивно здравно поведение у деца на възраст 3-6 години чрез здравно образование и здравно възпитание. Методите на здравно възпитание са: словесен метод, печатен, нагледен метод и комбиниран.
2. Повишаване нивото на информираност сред населението за оралните заболявания, със специална насоченост към родители, учители, помощен персонал и деца.

IV. Очаквания и резултати от проекта:

1. Повишавайки информираността на родители, учители и помощен персонал относно значимостта на хигиенните навици и здравословното хранене за оралното здраве, ще повишим тяхната мотивация за изграждане на правилните орално-хигиенни навици при децата.
2. Повишаване информираността на общопрактикуващите лекари, гинеколози и педиатри относно проблемите, свързани с оралното здраве при децата, което ще осигури интердисциплинарен подход в превенцията на оралните заболявания при децата.
3. Активно включване на децата в обучителния процес за изграждане на позитивни орално-здравни навици.
4. Ще се повишат възможностите на лекарите и студентите по дентална медицина за активно моделиране на оралните навици на подрастващите с цел снижаване заболяемостта от кариес пародонтални заболявания зъбно-челюстни аномалии при децата.

V. Целеви групи

1. Деца на 3-6 годишна възраст ; разделени в следните възрастови подгрупи:
  - 3-4 години
  - 4-5 години
  - 5-6 години
2. Родители;
3. Учители; помощен персонал
4. общопрактикуващи лекари; дентални лекари
5. Гинеколози;
6. Педиатри.

